

Střední průmyslová škola Ostrov, příspěvková organizace

sídlo: Klínovecká 1197, 363 01 Ostrov, tel.: 353 416 400, IČ: 70845425

SMĚRNICE

ředitele Střední průmyslové školy Ostrov

č. 1286/2017/SPS

Minimální preventivní program SPŠ Ostrov pro rok 2017/2018

Zpracoval	Mgr. Marcel Biskup, Mgr. Milana Oberhofnerová
Vydal	Ing. Pavel Žemlička, ředitel školy
Počet stran	17
Počet příloh	1
Schválil	Ing. Pavel Žemlička
Originál uložen	ředitelna
Elektronická podoba uložena	Intranet Střední průmyslové školy Ostrov
Účinnost od	1. 9. 2017
Tento předpis ruší	Minimální preventivní program SPŠ pro rok 2016/2017

Minimální preventivní program SPŠ Ostrov

Čl. I Úvodní ustanovení

1. Legislativní rámec.

Minimální preventivní program vychází z těchto dokumentů: Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j. MSMT-21149/2016) a Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č. j. 21291/2010-28)

Za realizaci programu odpovídá školní metodik prevence. O průběhu realizace informuje vedení školy a spolu s ním vyhodnocuje situaci na škole.

2. Charakteristika školy.

Střední průmyslová škola Ostrov, Klínovecká 1197, 363 01 Ostrov – je státní škola, samostatná příspěvková organizací s úplnou právní subjektivitou. Poskytuje úplné střední odborné vzdělání ukončené jak maturitní zkouškou, tak i výučním listem. Studium má denní i dálkovou formu.

Žáci jsou vyučováni na dvou pracovištích – v hlavní budově v Klínovecké ulici a v odborných dílnách v Karlových Varech.

Zřizovatelem školy je Karlovarský kraj.

Ve školním roce **2017/2018** působí na škole 49 pedagogických pracovníků, celkový počet žáků dle zahajovacích výkazů v oborech denního studia je 586 studentů, u dálkového studia 18.

Čl. II Evaluace minulého školního roku a analýza současné situace v oblasti rizikových jevů

Uplynulý školní rok nebyl nijak z hlediska rizikových jevů a jejich prevence nijak výjimečný. Ve škole se 2x řešilo podezření ze šikany a 1x proběhlo šetření třídních vztahů. Všechna šetření jsou dopracována a zaevidována.

Rizikové chování je dnes mezi mladou populací rozšířeným jevem, naše škola se zaměřuje nejen na jeho prevenci, ale také na jeho řešení. Situace v rizikových jevech mezi žáky zůstává víceméně stejná, jen je vidět stále markantnější nárůst v používání mobilních telefonů během každé volné chvíle. Proto bychom se **tento školní rok** chtěli v prevenci více zaměřit na problematiku **kyberkriminality** a **netolismu** (závislosti na internetu a sociálních sítích).

Cílovou skupinou programu jsou všichni žáci školy, cílem prevence je omezení zneužívání návykových látek, rozvíjení kvalit žáků, smysluplné využívání volného času, výchova k odpovědnosti za své zdraví.

Nejrozšířenějšími rizikovými jevy mezi mládeží jsou:

- záškoláctví
- závislostní chování – včetně netolismu
- vandalismus
- agrese a šikana ve třídě i ve škole
- občasná krádeže
- špatné stravovací návyky
- sexuální rizikové chování

Cílem školy je udržet klidné klima jak ve škole, tak v jednotlivých třídách, atmosféru důvěry mezi studentem a učitelem i mezi studenty obecně. To je možné především vhodnou interakcí učitel-žák, individuálními pohovory s žáky a mimoškolními aktivitami.

Jako riziková místa a časy ve škole lze z hlediska nežádoucích jevů považovat společné prostory (chodby) o přestávkách. Na eliminaci těchto rizik je rozpis pravidelných dozorů – na každou přestávku, na každý společný prostor školy – přehled je u zástupce ředitele.

Čl. III

Garant programu

Ředitel školy: Ing. Pavel Žemlička

Na programu se dále podílejí:

Školní metodik prevence: Mgr. Marcel Biskup

Výchovný poradce: Mgr. Milana Oberhofnerová

s týmem spolupracujících všech zaměstnanců školy (především třídní učitelé)

Školní metodik prevence a výchovná poradkyně poskytují poradenské služby a s nimi spjatou informační a metodickou podporu učitelům, žákům a jejich rodičům v rámci působení **Školního poradenského pracoviště**.

Čl. IV

Cíle primární prevence

Cíle jsou rozděleny do třech časových úseků:

- a) dlouhodobé cíle – 4 roky a více
- b) střednědobé cíle – na 2–3 roky
- c) krátkodobé cíle – na 1 rok

a) dlouhodobé cíle:

- žáci – komplexní rozvoj osobnosti, snižování absence, výchova ke zdravému životnímu stylu a zdraví člověka (patří do nespecifické prevence), vedení žáků k postupnému přebírání zodpovědnosti za své činy
- rodiče – lepší spolupráce rodiny a školy
- učitelé – lepší orientace učitelů v problematice rizikového chování

b) střednědobé cíle:

- monitorování konkrétních podmínek na škole z hlediska rizika SPJ,
- rozpracování prevence SPJ do občanské nauky (i jiných předmětů) a do práce třídního učitele (třídnické hodiny)

- pokračovat v externí spolupráci s krizovými centry a pedagogicko psychologickými poradnami
- smysluplné využívání volnočasových aktivit
- spolupráce s policií ČR
- volnočasové aktivity

c) krátkodobé cíle:

- přednášky podle aktuální nabídky a potřeby jednotlivých tříd
- vedení nástěnky
- diskuse a interaktivní formy preventivních programů v rámci hodiny (většinou občanská nauka)
- aktualizování kontaktů na dostupná krizová centra, okresního metodika prevence (v rámci PPP)
- pořádání volnočasových aktivit pro studenty (sportovní soutěže, jazykové soutěže apod.)
- spolupráce s rodiči na prevenci a řešení SPJ, na základě informací, které dostanou na třídních schůzkách a při osobním setkání s třídním učitelem, možnost komunikace mezi rodiči, preventistou a výchovným poradcem prostřednictvím mailu
- seznamovat učitele s novými poznatky v oblasti prevence SPJ – na nástěnkách, formou besed
- monitoring SPJ

Čl. V

Vymezení cílové populace

- studenti střední školy
- pedagogové učiliště a střední školy
- rodiče studentů
- širší veřejnost

Čl. VI

Obsah a způsob realizace primární prevence

A – pro žáky

1. Aktuální informace

- ke zveřejňování aktuálních informací slouží především nástěnka drogové prevence (o nástěnku se stará preventista)
- základní informace o prevenci jsou dány i na internetové stránky školy (především nejdůležitější kontakty)

2. Vytipování problémových žáků

- třídní učitelé sledují stav ve své třídě a informují preventistu o svých podezřeních na problémy v oblasti SPJ (osobně, mailem, telefonicky); podezření může být založeno na pozorování obvyklých příznaků (viz. bod 7.8), dlouhodobějších problémů se studijními výsledky či záškoláctvím, podezření na požití alkoholu či šikanózního chování

- řešení podobných situací – viz. bod 7
- Mezi rizikové jevy patří i záškoláctví. Ve školním řádu je tabulka doporučených postihů za neomluvené hodiny.

3. Pohovory s problémovými žáky, řešení konkrétních problémů

- preventista nemá stanoveny „úřední“ hodiny, domlouvá se s žáky individuálně
- přijde-li učitel nebo i žák s konkrétním problémem u žáka, preventista či výchovný poradce si pozvou žáka na pohovor, dle potřeby přizvou třídního učitele a rodiče
- preventista úzce spolupracuje s výchovným poradcem
- případy šikany vždy projednává komise tvořená preventistou, výchovnou poradkyní a ředitelem školy, za spoluúčasti třídního učitele

4. Monitoring SPJ

- během studia mohou být žákům dány anonymní dotazníky z oblasti SPJ vytvořené preventistou (dle momentální potřeby)
- dotazníky tvoří a vyhodnocuje preventista ve spolupráci s výchovným poradcem
- spolupráce s učiteli, především třídními
- rozhovory se studenty

5. Besedy a semináře

- ve spolupráci s policií ČR, městskou policií – přednášky Právní vědomí, Kyberkriminalita (R. Kohout)
- exkurze do K-centra Karlovy Vary – exkurze jsou placené (1 skupina – 500Kč)
- jiné akce z vnějších zdrojů dle aktuální nabídky a dle aktuální potřeby

6. Spolupráce s organizacemi z oblasti SPJ

- policie ČR – řešení konkrétních problémů – Ivan Zajíc
- K-centrum – Sportovní 359/32, kontakt Richard Vodička, tel. 773 140 022
- Městský úřad Ostrov – odbor sociálních věcí a zdravotnictví
– Miroslava Světlíková, tel. 354 24 887, 777 766 078, msvetlikova@ostrov.cz
- Městská policie Ostrov
– preventistka MP Ostrov Julie Pöhlmannová, tel. 777 766 074, straznik@ostrov.cz
- Krajský škol. koordinátor prevence
– Ing. Bc. Šárka Benešová, tel. 354 222 575, sarka.benesova@kr-karlovarsky.cz
- Pedagogicko-psychologická poradna – okresní metodik primární prevence
– Mgr. Martina Fialová, tel. 353 176 511, mfialova@pppkv.cz

7. Prevence v jednotlivých předmětech

- OBN – 1. ročník – v rámci Psychologie
– vliv drog na člověka, otázky závislosti, základy duševní hygieny
- OBN – 2. ročník – v rámci Státu a práva
– probrat právní otázky z drogové problematiky
- OBN – 3. ročník – Etika
– etické otázky, dobro, správné chování, hodnotový systém

- BIO – lyceum 2. ročník
– vliv drog na lidský organismus, rozvoj pozitivního vztahu k přírodě
- CHE – 1. – 3. ročník
– základní informace o chemických látkách, vliv chemických látek na lidské zdraví a životní prostředí
- TEV – 1. – 4. ročník
– prožitek pohybu, jednání fair-play, pohybové aktivity, zdravý rozvoj

8. Mimoškolní činnost – volnočasové aktivity

- účast na mimoškolních akcích středních škol v rámci AŠSK a ostatních sportovních soutěžích
- školní sportovní den
- lyžařské kurzy pro 1. ročníky, sportovní kurzy pro 2. ročníky
- adrenalin vs. návykové látky – každoroční školní výlet do zábavních parků v Německu
- návštěva filmových představení
- kroužky (šachy, automobilový, fotbalový aj. – dle momentální nabídky a zájmu)

PŘEHLED STÁLÝCH AKTIVIT DLE ROČNÍKŮ

roč.	co	kde	kdo	pozn.
1.	podepsání „Souhlasu zákonného zástupce s orientačním testováním“	1. ročníky	školní preventista a třídní učitelé	vždy do konce října
	CHO – v tematickém celku Ekologie – Toxikomanie	I1, ES1	vyučující CHO	leden 3 hod.
	BIO – Zdraví a nemoci – Zdravý životní styl	L1	vyučující BIO	červen 3 hod.
	OBN – Abeceda drog	1. ročníky	vyučující OBN	březen 7 hod.
2.	OBN – Drogy a zákony	2. ročníky	vyučující OBN	duben 1 hod.
	ZEK – v tematickém celku Ochrana životního prostředí – Toxikomanie	L2	vyučující ZEK	květen 3 hod.
3.	CHE – v tematickém celku Alkaloidy – Toxikomanie	L3	vyučující CHE	březen 2 hod.
	OBN – Drogy – diskusní hodiny	3. ročníky	vyučující OBN	květen 1 hod.
	TEV – Zdravotní příprava v rámci Sportovně-turistického kurzu	3. ročníky	instruktor kurzu	červen
1. – 4.	TEV – prožitek pohybu, jednání fair-play, pohybové aktivity, zdravý rozvoj	SPŠ Ostrov	vyučující TEV	

K těmto pravidelným aktivitám se dle aktuální nabídky s přihlédnutím k aktuálním potřebám přidávají přednášky nabízené vnějšími subjekty (především na téma závislosti, xenofobie a rasismu, šikana), aktuální sportovní a kulturní aktivity.

B – pro rodiče

1. Poradenská činnost

- poskytnutí informací o drogové problematice, šikaně a dysfunkcích dětí a o možnostech nápravy či pomoci – osobní setkání, prostřednictvím internetu
- na škole je zřízeno **Školní poradenské pracoviště**, ve kterém Školní metodik prevence a výchovná poradkyně poskytují poradenské služby a s nimi spjatou informační a metodickou podporu učitelům, žákům a jejich rodičům

2. Kontakty

- základní informace o prevenci jsou na internetových stránkách školy (především nejdůležitější kontakty)

3. Řešení aktuálních problémů

- preventista nebo výchovný poradce zvou dle potřeby rodiče na řešení problémů, o schůzce je proveden zápis, který je evidován

C – pro učitele

1. Vzdělávání v oblasti prevence

- preventista i výchovný poradce se zúčastňují potřebných školení v SPJ
- preventista mají za úkol informovat kolegy o nových poznatcích v oblasti SPJ, případně domlouvat školení a semináře (učitelé absolvují jednou za dva roky školení z problematiky SPJ (se zaměřením dle aktuálních potřeb)

2. Pravidelné schůzky preventistů

- 1× ročně pořádá Karlovarský kraj
- 2x ročně pořádá PPP Karlovy Vary

3. Nejdůležitější kontakty

- policie ČR – řešení konkrétních problémů – Ivan Zajíc
- K-centrum – Sportovní 359/32, kontakt Richard Vodička, tel. 773 140 022
- Městský úřad Ostrov – odbor sociálních věcí a zdravotnictví – Miroslava Světlíková, tel. 354 24 887, msvetlikova@ostrov.cz
- Městská policie Ostrov – preventistka MP Ostrov Julie Pöhlmannová, tel. 777 766 074, straznik@ostrov.cz
- Krajský školský koordinátor prevence – Ing. Bc. Šárka Benešová, tel. 354 222 575, sarka.benesova@kr-karlovarsky.cz
- Pedagogicko-psychologická poradna – okresní metodik primární prevence – Mgr. Martina Fialová, tel. 353 176 511, mfialova@pppkv.cz

4. Řešení aktuálních problémů

- přijde-li učitel s konkrétním problémem u žáka, preventista nebo výchovný poradce si pozvou žáka na pohovor, dle potřeby přivou třídního učitele a rodiče
- preventista pomáhá kolegům v orientaci v drogové problematice

Čl. VII

Konkrétní postupy při řešení vybraných situací

1. Nález alkoholu u žáka

- a) Pracovník školy uvědomí vedení školy a školního metodika prevence.
- b) O nález sepiší stručný záznam (i s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen), záznam žák podepíše.
- c) Zápis založí školní metodik prevence do své agendy
- d) O nález vyrozumí zákonného zástupce žáka. Jedná-li se o opakovaný nález, uvědomí se i orgán sociálně-právní ochrany dítěte.

2. Přistižení či podezření na konzumaci návykových látek

- a) Je-li žák přistižen při konzumaci návykových látek, je nejdříve třeba mu zabránit v další konzumaci.
- b) Pracovník školy podezřelou látku odebere.
- c) Podle závažnosti stavu žáka zajistí škola nezbytnou pomoc a přivolá lékařskou službu první pomoci nebo kontaktuje Policii ČR.
- d) Uvědomí vedení školy a školního metodika prevence.
- e) O nález sepiší stručný záznam (i s vyjádřením žáka, u kterého byla návyková látka nalezena), záznam žák podepíše.
- f) Není-li žák schopen se zúčastnit vyučování, vyrozumí škola zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka neprodleně vyzvedl.
- g) Pokud není zákonný zástupce k zastížení, vyrozumí škola orgán sociálně-právní ochrany dítěte a vyčká jeho pokynů.
- h) Zákonného zástupce je třeba informovat o požití návykových látek, i pokud je žák schopen se vyučování dále zúčastnit. Oznamovací povinnost má škola i vůči orgánu sociálně-právní ochrany dítěte.
- i) Z konzumace návykových látek škola vyvodí sankce stanovené školním řádem. Pozn.: Distribuce je trestným činem, užívání pouze porušením školního řádu. Nebezpečné a protiprávní jednání je i nabádání k užívání návykových látek.
- j) Obdobný postup se užije i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu.

3. Nález podezřelých látek v prostorách školy (návykové látky)

- a) Pracovník školy uvědomí vedení školy a školního metodika prevence.
- b) Za přítomnosti dalšího pracovníka školy vloží látku do obálky, popíše datem, časem i místem nálezů a svým podpisem. Přelesenou obálku opatří razítkem školy a uschovájí do školního trezoru.
- c) O nález vyrozumí Policii ČR (Ivan Zajíc, tel. 777 261 002). Ta provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.

4. Nález podezřelých látek u žáka (návykové látky)

- a) Pracovník školy uvědomí vedení školy a školního metodika prevence.
- b) O nález sepiší stručný záznam (i s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena), záznam žák podepíše.
- c) O nález vyrozumí Policii ČR (Ivan Zajíc, tel. 777 261 002). Ta provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.

- d) Pokud je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku přivolanému lékaři – může to usnadnit léčbu. Poté je látka předána Policii ČR.

5. Podezření na držení podezřelých látek u žáka (návykové látky)

- a) Jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, a proto řešení spadá do kompetence Policie ČR.
- b) Bezodkladně vyrozumí Policii ČR (Ivan Zajíc, tel. 777 261 002), zkonzultuje s ní další postup, informuje zákonného zástupce žáka.
- c) Žáka je třeba izolovat od ostatních a do příjezdu Policie ČR je nutné mít ho pod dohledem. U žáka nesmí provádět osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí.

6. Distribuce návykových látek ve škole

- a) Distribuce drog může být kvalifikováno v ČR jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není rozhodující.
- b) Přechovávání drog je také vždy protiprávní. Dle množství se pak jedná o přestupek nebo o trestný čin. Toto množství nemusí mít vliv na postih stanovený školním řádem.
- c) Při důvodném podezření na distribuci návykových látek je třeba uvědomit Policii ČR (Ivan Zajíc, tel. 777 261 002) – jedná se o podezření ze spáchání trestného činu.
- d) Dopustil-li se distribuce žák mladší 18ti let (nebo se dotýká žáka mladšího 18ti let), vyrozumí škola zároveň i zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany dítěte.
- e) Je-li přitom zajištěna podezřelá látka, postupuje se dále dle bodu 7.3.

Čl. VIII

Obecné a specifické příznaky požití a dlouhodobějšího užívání

1. Obecnými příznaky dlouhodobějšího užívání jsou:

- a) Nevysvětlitelné a neobvyklé chování.
- b) Náladovost, úzkost, deprese, strach.
- c) Špatná nálada, letargie, únava.
- d) Neobvyklá lenost a nespolehlivost.
- e) Výrazné zhoršení studijních výsledků.
- f) Zanedbávání vzhledu a stravy.
- g) Stálé popotahování, suchý kašel a loupání kůže okolo rtů.
- h) Při odvykání je častým příznakem třes.

2. Mezi specifické příznaky požití patří (dle druhu drog):

- a) **THC (konopí)**
– rozšířené zorničky, zarudlé spojivky, upovídánost, nepřiměřený smích
- b) **PERVITIN a EXTÁZE**
– nadměrná a často bezúčelná aktivita, rozšířené zorničky, po odeznění dlouhý (i vícedenní spánek)
- c) **HALUCINOGENY – např. LSD**
– halucinace, dezorientace, pohrouženost do vnitřního světa, rozšířené zornice

- d) **HEROIN**
– útlum, spavost, zúžené zorničky do velikosti špendlíkové hlavičky, pomalý dech
- e) **TOLUEN**
– zápach z oděvu

3. Pozornost bychom měli věnovat:

- a) Neobvyklým zápachům či látkám – tubám od lepidla, tabletám, kapslím či práškům, hnědozelenému „tabáku“, nedopalkům od ručně balených cigaret a jehlám pro podkožní aplikaci.
- b) Netypickým prohřeškům – např. krádežím (jejichž smyslem je získat prostředky na nákup drog).
- c) Změnám chování, zájmů, přátel; rankám po vpichu jehly či podlitinám na vnitřní straně předloktí.
- d) Uživatelé jsou často „odborníci na drogy“, často se i zdobí motivy drog (hlavně – zubatý list konopí) – penály, přívěšky, oblečení atp.

Program prevence a řešení šikany

Čl. I

Vymezení pojmu

Oficiální stanovisko k prevenci šikany vyjadřuje **Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních** (č. j. MSMT-21149/2016) a **Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže** (Dokument MŠMT č. j. 21291/2010–28).

Šikanování je nebezpečný sociálně patologický jev, při němž je zejména omezována osobní svoboda, svoboda rozhodování, je ponižována lidská důstojnost a čest, mnohdy je obětí ubližováno na zdraví či na majetku.

Šikanování je mimořádně nebezpečná forma násilí, neboť je zákeřná, zůstává dlouho skrytá a i při relativně malé intenzitě může u oběti docházet k **závažným psychickým traumatům s dlouhodobými následky** a vede k postupné **deformaci vztahů v kolektivu**.

Šikana je každé chování, které splňuje tyto znaky:

- je **cílené** vůči jedinci nebo skupině
- je obvykle **opakované**, často dlouhodobé
- jeho **záměrem** je oběti **ohrožit, ponížit či zastrašit**
- je spojeno s **převahou síly** (fyzické, psychické, mentální, mocenské či převahou počtu)
- oběť se mu **neumí bránit** a dlouhodobě trpí

Šikana není:

- jednorázová rvačka, nevhodný vtip či konflikt
- vyčlenění dítěte z kolektivu, pokud není motivováno snahou ublížit či pobavit se na jeho úkor

Čl. II

Prevence šikany

Základem prevence šikanování a násilí na školách je **podpora pozitivních vzájemných vztahů** mezi žáky, mezi žáky a učiteli i mezi samotnými pracovníky školy. Je nutné vyvinout maximální snahu o vytvoření **bezpečného prostředí** a za tím účelem **všichni pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci školy**:

- podporují solidaritu, toleranci a vzájemnou úctu
- podporují vědomí sounáležitosti
- posilují a vytváří podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy
- uplatňují spolupráci mezi dětmi a rozvíjí jejich vzájemný respekt
- s žáky jednají jako s partnery a udržují ovzduší důvěry
- rozvíjí jednání v souladu s morálními i právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince (využít možnosti působení v občanské nauce)
- rozvíjejí základní sociální dovednosti žáků (kooperace, asertivita, odpovědnost, empatie, sebekontrola)
- svým jednáním a chováním jdou žákům příkladem, nejsou lhostejní k projevům agresivity a svůj postoj dávají jasně najevo
- dbají o čistotu a estetické a příjemné působení tříd a ostatních školních prostor

Čl. III

Kroky k vytvoření pozitivního klimatu školy – preventivní činnost

1. Práce metodika prevence

Prevence a řešení šikany patří na naší škole do náplně práce preventisty. Jeho úkolem je zejména:

- a) zmapovat situaci ve škole – spolupráce při vytváření dotazníků
- b) vytipování problémových žáků na podkladě informací třídních učitelů – možných obětí a agresorů – dotazník pro třídní učitele a spolupráce se všemi pedagogy (listopad – prosinec) a následné sledování jejich začlenění do kolektivu,
- c) informovat učitele o problematice šikany – prezentace VP, beseda s odborníkem (jednou za dva roky) a umístění materiálů na nástěnce školy (intranet),
- e) informovat rodiče o problematice šikany – schůzky prvních ročníků, materiály na webových stránkách školy, možnost individuálních konzultací,
- f) informovat žáky o možnostech konzultace (individuální ve škole či možnost konzultace prostřednictvím elektronické pošty – částečná anonymita) a o kontaktech na odbornou pomoc (nástěnka primární prevence),
- g) sledovat klima školy a podněcovat jeho zlepšování – při výskytu problémové, těžko zvladatelné třídy zajistit odborníka na práci s kolektivem třídy (zmapování situace sociometrickým testem a práce na zlepšení vztahů v kolektivu),
- h) vedení **Realizačního týmu na řešení šikany** – tým se skládá ze dvou stálých členů (výchovní poradce, metodik primární prevence), ředitele školy nebo jeho zástupce a třídních učitelů (většinou třídní učitel oběti a agresora). Tento tým provádí šetření šikany, jedná s rodiči, přijímá opatření k zabránění pokračování šikany, navrhuje řešení, spolupracuje s dalšími organizacemi,
- i) aktualizace a tvorba Programu proti šikanování,
- j) další vzdělávání se v oblasti šikany.

2. Práce třídního učitele

Práce třídního učitele je při prevenci šikany nezastupitelná. Jeho hlavním úkolem v oblasti prevence je:

- a) využívat všech možností pro upevňování kolektivu a vytváření vzájemných pozitivních vztahů mezi žáky, pomáhat ve vytváření dobrých vztahů mezi žáky a ostatními učiteli,
- b) vytipovat potencionální oběť či agresora a snažit se eliminovat projevy šikany již v zárodku,
- c) nastolení atmosféry důvěry a spolupráce mezi školou a rodiči,
- d) informovat rodiče o situaci ve třídě, případně o negativních tendencích ve třídě, které se týkají jejich dítěte.

3. Spolupráce s rodiči

Spolupráce mezi rodiči a školou je založena na dobré práci třídního učitele a dobré informovanosti rodičů o dění ve škole, možnosti rodičů obrátit se s dotazem, žádostí i stížností na libovolného pedagogického pracovníka, zejména však na třídního učitele, výchovního poradce, metodika primární prevence (možnost využít konzultační hodiny) či na vedení školy.

Informace o problematice šikany se rodič může dozvědět:

- a) první informace již v prvním ročníku – v září na společné schůzce rodičů se zástupci školy (o existenci Realizačního týmu, o možnosti rodičů obrátit se při problémech na další pracovníky školy, zejména výchovného poradce),
- b) na třídních schůzkách od třídního učitele – dvakrát ročně,
- c) na třídních schůzkách od zástupce třídy ve výboru Sdružení rodičů – dvakrát ročně,
- d) při návštěvě školy – konzultace s výchovným poradcem či jiným členem Realizačního týmu,
- e) na webových stránkách školy – informace o problematice šikany a dalších kontaktech.

4. Mimoškolní činnost

Škola usiluje o všestranný rozvoj osobnosti žáka a umožňuje žákům:

- a) navštěvovat zájmové kroužky (šachový, sportovní, výpočetní techniky – dle aktuální nabídky a zájmu studentů),
- b) navštěvovat kroužek doučování matematiky,
- c) účastnit se různých soutěží (jazykové, matematické, sportovní, SOČ, Enersol, Automechanik Junior, konstruování na PC, apod.),
- d) účastnit se výletů (třídní výlety, třídní adaptační setkání, výlety do zábavných parků v SRN),
- e) účastnit se divadelních představení, exkurzí, Dnů otevřených dveří vysokých škol.

5. Aktivity vedení školy

Významnou úlohu pro klima školy má ředitel školy a jeho zástupci. Kromě podpory dobrých vztahů a spolupráce mezi pracovníky školy i mezi žáky a učiteli, společně dbají o:

- a) další vzdělávání pedagogů – podpora účasti vybraných pracovníků na seminářích o problematice šikany a prevence, dostupnost literatury ve školní knihovně,
- b) seznámení pedagogických pracovníků s negativními důsledky šikany a s Programem proti šikaně – prostřednictvím výchovného poradce, přednášek odborníků, umístěním informací o dané problematice na intranetu školy,
- c) seznámení žáků s negativními důsledky šikany a jejími dopady (sankce a trestní odpovědnost agresorů) – prostřednictvím třídních učitelů a učitelů občanské nauky,
- d) podporu mimoškolních aktivit.

6. Školní řád

Školní řád stanovuje jasná pravidla chování včetně sankcí za jejich porušení.

7. Vrstevnický program

Jako součást prevence zajišťuje škola dle možností (zejména finančních podmínek) pro žáky v průběhu prvního pololetí prvního ročníku vrstevnický program, jehož hlavní součástí je výjezdní pobyt v délce 3 dnů. Hlavním cílem tohoto pobytu je posílení primární prevence rizikových vztahů ve vrstevnické skupině, zvýšení koheze třídního kolektivu a posílení pozitivní vazby mezi třídou a třídním učitelem.

Čl. IV

Postup řešení šikany

1. **Odhalení** – obtížné, význam práce třídního učitele a spolupráce pedagogů.
2. **Předběžný odhad stadia šikany a její šetření** – informovat preventistu, popřípadě další členy Realizačního týmu, kteří kvalifikovaně odhadnou stadium, formu a nebezpečí šikany a po té zahájí vlastní šetření – viz **scénář A**.
První pomoc – při brutálních a kriminálních šikanách nutná okamžitá ochrana oběti a teprve po té informovat další pracovníky – viz **scénář B**.
3. **Informovat rodiče oběti** – seznámit je s podezřením a požádat o pomoc.
4. **Práce s obětí** – v případech negativních dopadů na oběť zprostředkovat péči PPP, SVP, OSPOD, PČR, psychologů apod.
5. **Práce s agresorem** – zjistit jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné prostředí. V závažných případech zprostředkovat péči PPP, SVP, OSPOD, PČR, psychologů apod.
6. **Závěr** – stanovení skutečného stadia šikany a její závažnosti, podání návrhu výchovných opatření (Výchovná opatření – § 31 Školního zákona) nebo i převedení žáka do jiné třídy (agresora), popřípadě navrhnout rodičům dobrovolné umístění dítěte do SVP či diagnostického ústavu, či podat návrh OSPODu na zahájení práce s rodinou či k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním do diagnostického ústavu.
7. **Individuální schůzka s rodiči oběti a agresorů (odděleně)** – seznámit je se situací a návrhem řešení. Při jednání je nutná přítomnost celého Realizačního týmu.
8. **Potrestání viníků** a sdělení případných dalších opatření.
9. **Práce se třídou** – rozebrat celou situaci a vypořádat se i s traumaty tzv. mlčící většiny.

Čl. V

Vlastní šetření šikany

1. **Scénář A:**

Pro vyšetřování počáteční šikany (1., 2., 3. stadium – se standardní formou), kterou škola dokáže řešit vlastními silami, lze doporučit strategii v těchto šesti krocích.

- a) Rozhovor (mezi čtyřma očima) s těmi, kteří na šikanování upozornili s cílem
  - zjistit jména oběti či obětí a agresorů,
  - kdo z agresorů je iniciátor, kdo je aktivní účastník,
  - jak dlouho šikana trvá,
  - konkrétní události šikany.
- b) Rozhovor s oběťmi.
- c) Nalezení vhodných svědků jednotlivých událostí šikany.
- d) Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů, nikdy neřešit problém před celou třídou).
- e) Zajištění ochrany a pomoci obětem.
- f) Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.

Šetření šikany provádí Realizační tým – v případě potřeby je možno se obrátit na další instituce a orgány (PPP, SVP, OSPOD, PČR, psychologů, psychoterapeutů, psychiatrů).

2. Scénář B (krizový plán):

Pokročilá šikana s neobvyklou formou – výbuch skupinového násilí vůči oběti, tzv. třídního lynčování, vyžaduje následující postup.

- a) Překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti.
- b) Zalarmování dalších pedagogických pracovníků a domluva na dalším postupu.
- c) Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
- d) Pokračující pomoc a podpora oběti.
- e) Nahlášení policii.
- f) Vlastní vyšetřování realizačního týmu nejlépe pod vedením odborníků z řad PPP, SVP, PC nebo klinických psychologů, psychoterapeutů či psychiatrů.
- g) Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění), ředitel školy oznámí tuto skutečnost Policii ČR.
- h) Ředitel školy oznámí orgánu sociálně právní ochrany dítěte OSPOD skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka.
- i) Pokud žák spáchá trestný čin (provinění), popř. opakovaně páchá přestupky, ředitel školy zahájí spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dítěte OSPOD bez zbytečného odkladu.

Čl. VI

Pomoc při řešení šikany

1. **MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR**
Oddělení prevence a speciálního vzdělávání
– Mgr. Budinská Martina, telefon 234 811 331, Karmelitská 7, 118 12 Praha 1
2. **KARLOVARSKÝ KRAJ**
Krajský školský koordinátor prevence
– Ing. Bc. Šárka Benešová, telefon 354 222 575, sarka.benesova@kr-karlovarsky.cz
3. **Okresní metodik primární prevence**
PPP Karlovy Vary – Mgr. Martina Fialová, telefon 353 176 522, mfialova@pppkv.cz,
Lidická 38, 360 26 Karlovy Vary, ústředna 353 176 511
4. **Středisko výchovné péče**
SVP Karlovy Vary – PhDr. Kristina Červenková, telefon 774 715 267,
cervenkovova.svp@centrum.cz, Myslbekova 4, 360 01 K. Vary, ústředna 353 222 848
5. **Pracoviště preventivně informačních skupin Policie České Republiky**
– npor. PhDr. Zdeňka Papežová, I. P. Pavlova 26, 361 15 Karlovy Vary,
telefon 974 366 207, fax 974 366 213
poradenská místnost – I. P. Pavlova 24, 361 15 Karlovy Vary, telefon 974 366 211

Přímé a nepřímé varovné signály šikanování

Přímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet;
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávislným, nebo pohrdavým tónem;
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil;
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem;
- skutečnost, že se žák podřizuje ponižujícím a panovačným příkazům spolužáků;
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k nucení spoluúčasti na nich;
- honění, strkání, šfouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí;
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout;
- žák se snaží bránit cestou zvýšené agrese, podrážděnosti, odmítání učitelům apod.

Nepřímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády;
- při týmových sportech bývá jedinec volen do družstva mezi posledními;
- při přestávkách vyhledává blízkost učitelů;
- má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený;
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči;
- stává se uzavřeným;
- jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje;
- jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené;
- zašpiněný nebo poškozený oděv;
- stále postrádá nějaké své věci;
- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy;
- mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy;
- začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole;
- odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

POZN: (Zejména je třeba věnovat pozornost mladším žákům nově zařazeným do třídy, neboť konflikty v době adaptace nových žáků nejsou vzácností!)

Rodiče žáků by si měli všimnout především těchto možných signálů šikanování:

- za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi;
- dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.;
- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem;
- nechce jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno pozorovat i strach;

- ztráta chuti k jídlu;
- dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem;
- dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu);
- usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!";
- dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně;
- dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad;
- zmínky o možné sebevraždě;
- odmítá svěřit se s tím, co ho trápí;
- dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze;
- dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí;
- dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům;
- dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma;
- své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.);
- dítě se vyhýbá docházce do školy;
- dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku.